

POSTANOWIENIE

13 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 13 sierpnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia D. M.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 22 listopada 2022 r., I ACa 803/22,

w sprawie z powództwa D. M.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o ustalenie, ewentualnie o zapłatę

uchyla zaskarżony wyrok.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 3 marca 2022 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd Apelacyjny uznał, że w okolicznościach sprawy nie było podstaw, aby uwzględnić dochodzone przez powoda żądanie główne obejmujące ustalenie nieważności umowy, z przyczyn wskazanych i ocenionych przez Sąd Okręgowy (klauzule przeliczeniowe). Przedmiotem oceny w postępowaniu apelacyjnym nie mogło być natomiast żądanie zgłoszone przez powoda jako ewentualne, gdyż nie było ono rozpoznane przez Sąd pierwszej instancji. W konsekwencji Sąd drugiej instancji uchylił wyrok Sądu Okręgowego, wskazując na bezzasadność roszczenia głównego i konieczność rozpoznania w ponownym postępowaniu żądania ewentualnego, podając jako podstawę rozstrzygnięcia art. 384 § 4 k.p.c.

Zażalenie na ten wyrok wniósł powód, zaskarżając go w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił wyrokowi naruszenie art. 386 § 4 i art. 385 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowieniem z 31 października 2023 r. Sąd Najwyższy odroczył wydanie orzeczenia i przekazał do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości: „Czy sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację od wyroku uwzględniającego żądanie główne, oparte na założeniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy (zwłaszcza na założeniu nieważności umowy), i uznając żądanie główne za nieuzasadnione, powinien rozpoznać żądanie ewentualne, oparte na założeniu abuzywności niektórych postanowień tej umowy, nieprowadzącej jednak do nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z tej umowy, o którym to żądaniu sąd pierwszej instancji nie orzekł, czy też powinien uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.)?”.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 3 lipca 2024 r., III CZP 61/23, wyjaśnił, że w przypadku, gdy sąd drugiej instancji, w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku uwzględniającego żądanie główne, uznaje to żądanie za niezasadne, powinien zmienić zaskarżony wyrok, oddalając żądanie główne i oznaczając zmieniony wyrok jako częściowy, oraz uchylić zawarte w nim rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W takim wypadku sąd drugiej instancji pozostawia rozpoznanie żądania ewentualnego sądowi pierwszej instancji.

Uwzględniając stanowisko wyrażone w powyższej uchwale, którym Sąd Najwyższy rozpoznający niniejsze zażalenie jest związany (art. 390 § 2 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.), zaskarżony wyrok Sądu drugiej instancji nie jest trafny. Skoro Sąd Apelacyjny uznał za niezasadne żądanie główne oparte na założeniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy, to powinien był zmienić wyrok Sądu Okręgowego, oddalić to żądanie i oznaczyć zmieniony wyrok jako częściowy, oraz uchylić zawarte w nim rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Żądanie ewentualne, oparte na założeniu abuzywności niektórych postanowień tej umowy, nieprowadzące jednak do nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z tej umowy pozostaje w tej sytuacji do rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Kwestia zasadności apelacji pozwanego nie podlega natomiast badaniu przez Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i nie rozstrzygał o kosztach postępowania zażaleniowego, skoro obowiązek rozstrzygania przez sąd właściwy przy ponownym rozpoznaniu sprawy o kosztach postępowania zażaleniowego toczącego się przed Sądem Najwyższym wynika wprost z ustawy (postanowienie SN z 8 listopada 2019 r., V CZ 50/19, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 18).

[SOP]

[ał]